

Geliş Tarihi : 09.12.2019
Kabul Tarihi: 23.06.2020

Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi
Journal Of Modern Turkish History Studies
XX/Özel Sayı (2020), ss. 133-146.

15-16 TEMMUZ 2016'DA ANKARA VE İSTANBUL'DA YAŞANAN OLAYLAR

Başak OCAK*

Öz

Türkiye’de 15 Temmuz 2016 tarihinde, Fethullah Gülen’in başını çektiği Fethullahçı Terör Örgütü’ne bağlı bir grup, Türk Silahlı Kuvvetleri içindeki mensupları vasıtasıyla askeri bir darbe girişiminde bulunmuştur. Türkiye’nin pek çok ilinde hareketli saatler yaşanmasına neden olan bu darbe girişimi esnasında yaşanan olaylar, özellikle Ankara ve İstanbul’u etkilemiş; bu iki kentimizde gerçekleştirilen saldırılar, maddi ve manevi ağır kayıpların meydana gelmesine yol açmıştır.

Anahtar Kelimeler: 15 Temmuz 2016, FETÖ Darbe Girişimi, Fetullah Gülen.

THE EVENTS THAT HAPPENED IN ANKARA AND ISTANBUL ON 15-16 JULY 2016

Abstract

A group attached with The Fetullah Terrorist Organization which led by Fetullah Gülen, attempted a military coup through its members in The Turkish Armed Forces on 15 July 2016 in Turkey. The events taking place in the course of the attempted coup which also led to serious incidents in many provinces of the country had a huge effect particularly on Ankara and İstanbul and the attacks in these two cities sparked off both moral and material detriment.

Keywords: 15 July 2016, FETO Coup Attempt, Fetullah Gülen.

* Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü,
(basak.ocak@deu.edu.tr), (Orcid: 0000-0001-2345-6789).

Giriş

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe girişimi, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) içinde örgütlenen FETÖ mensubu bir grup subay tarafından Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı'nda başlatılmıştır. FETÖ, yani Fetullahçı Terör Örgütü'nün elebaşı, ilkokul mezunu bir din görevlisi olan Fetullah Gülen'dir. Bir dinî hareket ve grup olarak beliren bu örgütlenme, 1970'li yıllarda Gülen'in çevresine topladığı öğrencilere *Işık Evleri* adı altında birtakım yurtlar açmasıyla ivme kazanmıştır. Özellikle eğitim alanında örgütlenmeyi hedef alan Gülen, zaman içerisinde faaliyet sahalarını genişletmiş, devletin stratejik kurumlarına sızmaya başlamış ve nihayetinde 2016 yılında mevcut iktidarı zorla devirmeyi hedef alan bir darbe girişiminde bulunmuştur.

Zaman içerisinde Paralel Devlet Yapılanması (PDY) niteliği kazanan bu örgütün yönettiği darbe girişimi esnasında yaşanan olaylar, ülkenin birçok ilinde teyakkuza geçilmesine neden olurken özellikle Ankara ve İstanbul'u derinden etkilemiştir. Bu çalışmamızda, darbe girişiminin bu iki kentimizdeki seyrini, basında yer alan bilgileri esas alarak incelemeye çalışacağız.

Darbe Girişiminin İstanbul ve Ankara'daki Seyri

Türk Silahlı Kuvvetleri içinde kendilerini "Yurtta Sulh Konseyi" ismiyle tanımlayan darbe failleri, 15 Temmuz 2016 tarihinde, saat 22:00 civarında darbe girişimini başlatmışlar ve bu girişimi, "*Harekat Yıldırım*" ya da "Yurtta Sulh Harekatı" olarak adlandırmışlardır¹.

Tüm yurttan yaklaşık olarak 22 saatte kontrol altına alınan bu darbe girişimi, gece saat 22:00 civarında, Boğaziçi Köprüsü ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün bir grup Jandarma Genel Komutanlığı mensubu tarafından araç trafiğine kapatılması ile başlamıştır. Boğaziçi Köprüsü'ne doğru tankların harekete geçtiği gözlemlenmiştir².

Aynı saatlerde Genelkurmay'dan silah sesleri duyulmaya ve bir helikopterden dışarıdakilere ateş açılmaya başlanmıştır. Bu olağanüstü durum karşısında Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında Çankaya Köşkü'nde koordinasyon merkezi kurulmuştur³. Yine aynı saatlerde Akıncılar'daki 4. Ana Jet Üs Komutanlığındaki 141. Filo'dan kalkan F-16 tipi savaş uçakları ile AH-1 Super Cobra tipi helikopterler Ankara üzerinde alçak uçuş yapmaya başlamıştır. 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda bulunan Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar

1 <http://www.milliyet.com.tr/gundem/darbenin-adini-harekat-yildirim-koymuslar-2279472> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

2 <https://www.internethaber.com/asker-istanbulda-kopruleri-trafige-kapatti-1610967h.htm> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

3 <https://www.sabah.com.tr/onbes-temmuz-ihaneti/2019/07/15/dakika-dakika-15-temmuz-darbe-girisimi> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

rehin alınmış ve Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Abidin Ünal ile TSK'nin kimi üst düzey mensupları da yakalanarak belirsiz bir yere gönderilmişlerdir⁴.

Saat 22:30 civarında, Ankara'da Emniyet Genel Müdürlüğü tüm emniyet mensuplarını göreve çağırırken İstanbul Emniyet Müdürü Mustafa Çalışkan da telsizden polislere hiçbir şekilde silahların teslim edilmemesi ve bulunulan yerlerin terk edilmemesi talimatını vermiştir⁵. Bunlara karşın Ankara'da darbeci askerlerin içinde bulunduğu Genelkurmay Başkanlığı karargâhına giden yollar kapatılırken Başkanlığın önüne ambulanslar sevk edilmiştir. Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı binasından silah seslerinin duyulması üzerine de çok sayıda polis bölgeye gönderilmiştir. İstanbul'da ise Atatürk Havalimanı, 1. Ordu Komutanlığına bağlı askerlerce, sadece iniş yapacak uçaklara izin verilmesi kaydıyla hava trafiğine kapatılmıştır⁶.

Darbe girişiminden bir saat kadar sonra, saat 23:00 civarı dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, NTV ve daha sonra da Ahaber televizyon kanallarının canlı yayınları aracılığı ile söz konusu hareketin, TSK içerisindeki bir grubun kalkışma hareketi olduğunu açıklamış ve asla izin verilmeyecek olan bu girişimin mensuplarının, en ağır biçimde cezalandırılacaklarını şu sözlerle kamuoyuna duyurmuştur:

“Doğrusu bir kalkışma ihtimali üzerinde duruyoruz. Belli ki emir komuta zinciri olmadan, asker içindeki bazı kişilerin kanunsuz bir eylemi söz konusu. Vatandaşlarımız ve milletim şunu bilsin ki demokrasiye herhangi bir zarar getirecek hiçbir faaliyete izin verilmeyecek. Bu kalkışmayı yapanlar, bu kanunsuz eylemin içerisinde olanlar en ağır şekilde bedelini ödeyeceklerdir.”⁷

“Hükümet iş başındadır ve gereken her şeyi yapacağız. Ucunda ölüm dahi olsa gereken her şeyi yapacağız. Asla ve asla bu çapulculara, hukuka uymayan, milletin silahını, askerini, tankını kendi emelleri adına kullanmaya kalkışan bu canilere gereken dersi vereceğiz.”⁸

Başbakanın yaptığı açıklamadan kısa bir zaman sonra, darbecilerin kontrolündeki F-16'dan Gölbaşı'ndaki Emniyet Genel Müdürlüğü Havacılık Daire Başkanlığına atılan bomba nedeniyle 7 kişi şehit olmuş, 5 kişi de yaralanmıştır.

Saatler tam gece yarısını gösterirken güvenlik kaynakları tarafından yapılan bir açıklama ile bu girişimin FETÖ/PDY mensubu bir grup subay

4 <https://www.haberler.com/cinnetin-perde-arkasi-8615379-haberi/> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

5 <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/11/01/istanbul-emniyet-muduru-15-temmuz-gecesini-anlatti> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

6 <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/genelkurmay-giden-butun-yollar-kesildi-141946h.htm> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

7 <https://www.milligazete.com.tr/haber/2859893/yildirimdan-bir-daha-darbe-olur-mu-sorusuna-dikkat-cekken-cevap> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

8 <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/binali-yildirim-15-temmuz-gecesi-yaptigi-konusma> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

tarafından planlandığı açıklanmıştır. Aynı dakikalarda Ankara'nın Gölbaşı ilçesindeki Polis Özel Harekât Eğitim Merkezi'nde meydana gelen bir patlama, 44 polisin şehit, 36 kişinin de yaralanmasına neden olurken Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın da rehin alındığı haberi kamuoyuna duyurulmuştur. Bu sıralarda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da darbe girişimi esnasında bulunduğu Marmaris'ten yola çıkarak Atatürk havalimanına doğru hareket etmiştir⁹.

Saat 00:09'da ise Yenimahalle'de bulunan Millî İstihbarat Teşkilâtı binasına askerî helikopterden ateş açılmış ve MİT kampüsünden de bu saldırıya ateşle karşılık verilmiştir¹⁰. Bu olayların hemen ardından TRT'yi işgal eden darbeciler, hazırladıkları bildiriye saat 00:13'te zor kullanarak spiker Tijen Karaş'a okutturmuşlardır. Darbeciler bu bildiriye, anayasanın ve kanunların daimî surette ihlal edildiğini; devlet düzeninin bozulduğunu, temel hak ve hürriyetlerin zedelendiğini; laik ve demokratik hukuk düzeninin ortadan kaldırıldığını; devletin uluslararası alanda itibarını yitirdiğini; evrensel temel insan haklarının göz ardı edildiğini iddia etmişlerdir. Bu nedenlerle ordunun yönetime el koyduğunu; ülkede sıkıyönetimin ve sokağa çıkma yasağının ilan edildiğini açıklayan darbeciler hem Atatürk'ün hem de TSK'nin adını darbe girişimine alet ederek hareketlerine dayanak sağlama yoluna gitmişlerdir.

Korsan darbe bildirisinin yayınlanmasının hemen ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, başta CNN Türk televizyon kanalı olmak üzere çeşitli televizyon kanallarına bağlanarak halkı, darbe girişimine karşı durmak üzere meydanlara çıkmaya davet etmiştir. Recep Tayyip Erdoğan, CNN Türk televizyon kanalındaki canlı yayın esnasında, bu hareketin, ülkenin birlik, beraberlik ve bütünlüğünü yok etmeye yönelik TSK içindeki paralel yapılanma içinde yer alan bir azınlık grubun kalkışma hareketi olduğunu; milletin bu harekete karşı güzel bir cevap vereceğini; darbeye kalkışanların gerekli cezaları alacaklarını; top, tüfek, tankla milletin üzerine gelmelerinin bedelini çok ağır ödeyeceklerini; meydanın onlara bırakılmayacağını; gerçekleştirdikleri işgal hareketinin en kısa sürede bastırılacağını; kararlı bir şekilde bu konunun üzerine gidileceğini ve bu kararlılığı kimsenin test etmeye gücünün yetmeyeceğini belirtmiştir.

Cumhurbaşkanı, bu canlı yayın bağlantısı esnasında stüdyoda bulunan Abdülkadir Selvi'nin sorduğu bir soru üzerine de emir komuta zincirinin tamamıyla askıya alındığını, çiğnendiğini, kendisinin aynı zamanda başkomutan olduğunu ve kendisinin haberi olmadan atılan bu adımlara karşılık olarak yargının gerekli yanıtı vereceğini ifade etmiştir. Genelkurmay Başkanının rehin tutulup tutulmadığına ilişkin kendisine sorulan soruya ise net bir yanıt vermemiş; ortamın bulanık olduğu gerekçesi ile rehin alınma meselesini teyit

9 https://www.tcgb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf (Erişim Tarihi: 6.11.2019).

10 <https://t24.com.tr/haber/mit-mustesarliginin-bulundugu-yenimahallede-helikopterden-ates-acildi,350142> (Erişim Tarihi: 6.11.2019).

etmemiştir¹¹. Cumhurbaşkanının bu çağrısının ardından bir yandan Türkiye'nin birçok ilinde darbe karşıtı protesto gösterileri düzenlenirken bir yandan da Diyanet İşleri Başkanlığı'nın talimatı ile tüm Türkiye'de birlik salaları okunmaya başlanmıştır.

Saatler sabahın 1'ine yaklaşırken (00:52'de) 1. Ordu Komutanı Ümit Dündar, A Haber'e bağlanarak TSK tarafından desteklenmeyen bu hareketin, TSK içinde küçük bir grubun hareketi olduğunu; Vali ve Emniyet Müdürü ile gerekli önlemlerin alınmasına devam edildiğini açıklamıştır. Aynı sıralarda darbeciler savaş uçağı ve helikopterler ile saldırı düzenleyerek Ankara Emniyet Müdürlüğünü hedef almışlar, aynı zamanda Türksat'ın Gölbaşı'ndaki tesislerine de askeri helikopterlerle saldırmışlardır.

Saat 01:30'da ise Çankaya köşkü, 5 zırhlı aracın saldırısına uğramış, güvenlik görevlilerinin ateşle karşılık vermesi ve halkın da desteği ile darbeciler geri püskürtülmüştür. TBMM Başkanı İsmail Kahraman, Başbakanlık Koordinasyon Merkezi'ne gelmiş ve burada Meclisin açık bulundurulması kararı alınmıştır. Kısa bir süre sonra TBMM Genel Kurul salonu açılmış ve Meclis Başkanı ve milletvekilleri salonda yerlerini almışlardır. Saatler sabahın 2'sini gösterdiğinde ise darbe girişiminde bulunan askerler gözaltına alınmaya başlanmıştır.

Saat 2.30'a doğru tankların ve zırhlı araçların önünü kesen vatandaşlar Genelkurmay Başkanlığı'na girmişler; ancak darbecilerin açtığı ateşe maruz kalmışlardır. Aynı zamanda civardaki askeri helikopterlerden de üzerlerine ateş açılmış ve açılan bu ateşler sonucunda 38 kişi hayatını kaybetmiştir. Saat 2:30'da Gölbaşı Özel Harekât Daire Başkanlığı'na yapılan hava saldırısı sonucunda 17 polis şehit olurken bir F-16, darbecilerin elinde bulunan Skorsky helikopteri düşürmüştür. Birkaç dakika sonra TBMM, darbecilerin elinde bulunan bir F-16 tarafından bombalanmıştır. 15 dakika sonra yinelenen saldırı sırasında bazı polis memurlarıyla meclis görevlileri yaralanmış, kulis camları kırılmış, Meclis başkanı ve milletvekilleri Meclis sığınağına inmek durumunda kalmışlardır. TRT'yi ele geçirmeye çalışan beş asker, polis ve vatandaşlar tarafından etkisiz hale getirilirken Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ne girmeye çalışan darbeci 13 asker de yakalanarak gözaltına alınmıştır.

Bu gelişmeler üzerine Başbakan Binali Yıldırım tekrar NTV televizyon kanalına bağlanmış ve bu hareketin TSK mensubu subay ve askerlere asla yakışacak bir iş olmadığını; jetlerle kurumlara mermi ve bomba yağdıranların adeta terör örgütünün elemanı olduklarını ifade etmiştir. Saat sabahın 3'ünü gösterdiğinde TRT normal yayınına dönmüştür. 03:10'da Başbakan Binali Yıldırım, Ankara semalarında, MİT, TBMM, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık gibi kritik bölgeler üzerinde uçuş yapan her türlü askeri helikopter ve uçağın füzeyle indirileceğini" açıklamıştır. Bu sıralarda Türksat bombalanırken Genelkurmay Başkanlığı'ndan da yeniden çatışma sesleri gelmeye başlamıştır¹².

11 CNN Türk, Canlı Yayın, 16 Temmuz 2016 (Erişim Tarihi: 10.11.2019).

12 <https://www.sabah.com.tr/onbes-temmuz-ihaneti/2019/07/15/dakika-dakika-15-temmuz-darbe-girisimi> (Erişim Tarihi: 10.11.2019).

Saat 03:20'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul'a ulaşmıştır ve Atatürk Havalimanında yaptığı basın açıklamasında mevcut hareketin bir ihanet, bir ayaklanma hareketi olduğunu; bunu gerçekleştirenlerin de bunun bedelini çok ağır ödeyeceklerini ifade etmiştir. Saat 04:00'te Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, darbe girişiminde bulunan FETÖ/PDY irtibatlı yargı görevlileri ile "Yurtta Sulh Komitesi" mensubu general, amiral, subay, astsubay, er ve erbaşlar hakkında gözaltı kararı vermiştir.

Saatler 04:42'yi gösterdiğinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Marmaris'te kaldığı ve gece yarısı ayrıldığı otele helikopterlerden ateş açılmıştır. Yüzleri maskeli ve ağır silahlar taşıyan darbeci askerler oteli abluka altına almışlar ve çıkan çatışmada 5 polis yaralanmıştır. Saat 05:18'de Atatürk Havalimanı'nın kontrolü tamamen sağlanmakla beraber, limanın işleyişi normale dönmüş ve liman saat 06:00 itibarıyla uçuş trafiğine açılmıştır. Yine bu saatlerde Gölbaşı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından darbe girişimiyle ilgili soruşturma başlatılmış ve Gölbaşı'ndaki Özel Harekât Merkezi'nde 42 kişinin hayatını kaybettiği ve olayların kontrol altına alındığı açıklanmıştır. Saat 06:30 civarında, darbe girişiminde İstanbul Boğaziçi Köprüsü'nü işgal eden askerler teslim olurken Türksat'ı bombalayan askeri helikopter de Gölbaşı'nda düşürülmüştür. Aynı dakikalarda Ankara'da ise hala olaylar yatışmamış, hatta Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin yakınlarına iki adet bomba atılmış ve saldırıda 15 kişi şehit edilmiş, 7 kişi de yaralanmıştır¹³.

Saat 06:52'de Başbakan Binali Yıldırım'ın, Genelkurmay Başkanlığı'na vekâleten 1. Ordu Komutanı Orgeneral Ümit Dündar'ı atamasından kısa bir süre sonra saat 07:00 civarında, Külliye'nin yakınındaki Jandarma Genel Komutanlığı'nın bulunduğu kavşağa askeri uçaktan bir bomba atılmıştır. Bu sıralarda İçişleri Bakanlığı, FETÖ mensubu 336 darbeci askerinin gözaltına alındığını açıklamıştır¹⁴.

16 Temmuz sabahı saat 08:32'de Ankara Akıncı 4. Ana Jet Üs Komutanlığına operasyon düzenlenerek Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar kurtarılmış ve Hulusi Akar, Çankaya Köşkü'ne hareket etmiştir. Birkaç dakika sonra Jandarma Genel Komutanlığı, emniyet özel harekât polislerince ele geçirilmiş ve FETÖ mensubu askerler etkisiz hale getirilmiştir. Saatler 09:32'yi gösterirken kalkışma ile ilgili başlatılan soruşturmalar kapsamında, Türkiye genelinde FETÖ üyesi 1.374 TSK personelinin gözaltına alındığı bilgisi kamuoyuna duyurulmuştur. Saat 10:07'de de 700'e yakın silahsız er ve erbaşın polise teslim olması sonucunda Genelkurmay Başkanlığı darbecilerden temizlenmiştir. Darbe girişiminin başarısız olmasının ardından, Marmaris'teki otele saldıran darbeciler bölgeden kaçarken 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda bulunan FETÖ mensupları

13 <https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/turkiye-15-temmuz-ihanetini-sabahtan-okudu/23> (Erişim Tarihi: 13.11.2019).

14 <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1509108-fetonun-15-temmuz-2016-tarihli-darbe-girisimi> (Erişim Tarihi: 13.11.2019).

da üssü terk etmeye başlamışlardır. Saat 11.30'a doğru Genelkurmay Başkanlığı karargâhında bulunan FETÖ mensubu askerler teslim olmak için müzakere talebinde bulunmuştur ve bu talepten yaklaşık yarım saat sonra Jandarma Genel Komutanlığı binasında 200 asker gözaltına alınmıştır¹⁵.

Darbe girişiminin bastırılması üzerine Çankaya Köşkü'ne gelen Başbakan Binali Yıldırım, beraberinde Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar olmak üzere kameraların karşısına geçerek 16 Temmuz'da saat 12:20'de bir basın açıklaması yapmıştır. Basın açıklamasında, bu zor günde Türkiye ile dayanışma iradesini gösteren dost ülkelere teşekkürlerini sunan Başbakan Yıldırım, o ana dek 161 şehit ve 1.440 yaralı olduğunu, 2.839 subay ve askerinin de gözaltına alındığını bildirmiş ve şu sözlerle darbe girişimini değerlendirmiştir:

“Sevgili vatandaşlarım, aziz milletim,

15 Temmuz Cuma gecesi Türk demokrasisi için kara bir lekedir. Akşam darbe girişiminde bulunan paralel terör çetesinin demokrasi çetesine karşı demokrasi nöbeti tutan sabah da normal hayatına dönen asil milletin adı Türk milletidir. Milletimin bütün fertleriyle, bayraklarıyla meydanlara koşan, bu paralel terör örgütü çetesine karşı dimdik ayakta duran bütün vatandaşlarımın alınandan öpüyorum. Ay yıldızlı bayraklarını dalgalandırarak terör çetesine verilecek en güzel cevabı vermişlerdir. 15 Temmuz artık değerli vatandaşlarım, demokrasimizin bayramı olmuştur. Bu darbe girişiminde hayatını kaybeden güvenlik güçlerimiz, polisimiz, sivil vatandaşlarımızı rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum, yakınlarına başsağlığı diliyorum, acılarını paylaşıyorum. Yaralılarımıza Allaha şifa diliyorum. Kahramanca savaşan güvenlik güçlerimizin alınandan öpüyorum. Milletimizle beraber büyük bir belayı Allah'a şükür defettik. Tabii sevindirici olan, bu kalkışma Türk Silahlı Kuvvetlerinin emir kumanda hiyerarşisiyle olan bir kalkışma değil, Silahlı Kuvvetler içerisindeki paralel terör yapılanmasının bir kalkışmasıdır. Bu vesileyle vatanını, milletini seven, bayrağını seven ve bu alçakça girişime asla prim vermeyen değerli komutanlarımızı, subaylarımızı tebrik ediyorum. Ayrıca olayın olduğu ilk andan itibaren meydanları dolduran, sivil toplum kuruluşları, vatandaşlarımız, siyasi parti taraftarlarına da teşekkür ediyorum. Özellikle kahramanca çarpışarak hayatlarını ortaya koyarak bu belayı defeden, özel kuvvetlerimiz, polisimiz, tüm emniyet mensuplarımızı yürekten kutluyorum, milletimiz adına minnet, şükran duygularımı sunuyorum.

Aziz vatandaşlarım, bu yaşadığımız olay bir şeyi ortaya koymuştur. Türk milletinin demokrasi konusunda ne kadar engin bir tecrübeye sahip olduğunu, demokrasinin ve milli iradenin ne kadar ülkemizin bağımsızlığı için önemli olduğunu bir kez daha bütün dünya gördü. Hele hele köprüyü kesen, yolları kesen, binalara girmeye çalışan tankların elinde bayrakla önüne yatan, o tankların üzerine çıkan o aziz vatandaşlarımız, canını bu uğurda veren o şehitlerimizi bu büyük millet asla ve asla unutmayacaktır. Bu zor günümüzde bizi arayan dost ülkelere de ve dayanışma isteklerini ortaya koyan dost ülkelere de teşekkür ediyoruz.

15 https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf (Erişim Tarihi: 15.11.2019).

Değerli kardeşlerim, bu paralel çete mensupları artık yüce Türk adaletinin elindedir. Müstahak oldukları her türlü cezayı, karşılığı göreceklendir. Milletimiz bu olayda çok büyük bir basiret göstermiştir ve bu basiret Türkiye’de milli iradenin, demokrasinin kesintiye uğramasının önüne geçmiştir. Dolayısıyla bu kalkışmayı yapanlar bir kez daha şu gerçeği anlamalıdır: Hiç kimse bu büyük milletin iradesi ile oyun oynayamaz. Hiç kimse bu büyük milletin demokrasi aşkıyla ve özgürlük umdesiyle asla ve asla boy ölçüşemez. Vatandaşlarımızın bugün normal hayata dönmüş olması, erdeminin bir göstergesidir...”¹⁶

Bu gelişmelerin ardından TBMM saat 16.08’de Meclis Başkanı İsmail Kahraman başkanlığında olağanüstü toplanmış ve Başbakan bu kez TBMM Genel Kurulunda milletvekillerine hitap etmiştir. Yıldırım, sözlerinin başında İstiklal Marşı’nın son kıtasını okumuş ve darbe girişimine karşı sokağa dökülen halka ve güvenlik güçlerine teşekkür etmiştir.

Ayrıca TBMM Genel Kurulu’nda gerçekleştirilen özel oturumda, ilk olarak şehitler için saygı duruşu yapılmış, ardından İstiklal Marşı okunmuştur. Meclis Başkanı İsmail Kahraman, İstiklal Marşı’nın diğer kıtalarını da okumuş ve milletvekilleri hep bir ağızdan Kahraman’a eşlik etmiştir. Meclis Başkanının konuşmasının ardından, AKP, CHP, MHP liderleri birer açıklama yapmışlar ve TBMM’de grubu bulunan dört parti ortak deklarasyon yayınlamıştır. Darbe girişiminin kınandığı bu ortak metin, TBMM Başkanı İsmail Kahraman, Başbakan Binali Yıldırım, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli ve Halkların Demokratik Partisi Grup Başkanvekili İdris Baluken tarafından imzalanan ortak metinde şu cümleler yer almıştır:

“Milletimiz, bütün dünyaya örnek olacak şekilde darbenin karşısında durmuş ve kanlı darbe girişimini engellemiştir. Türkiye Cumhuriyeti’ni ve kurumlarını canı pahasına koruyan bu aziz millet her türlü övgü ve takdiri ziyadesiyle hak etmektedir. Bu uğurda canlarını veren şehitlerimize milletçe minnettârız ve o kahramanlarımızı da asla unutmayacağız. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu aziz ve kahraman milletin temsilcisi olarak milletimizin verdiği yetkiyle bombaların ve kurşunların altında görevini ifa etmiş, bir kez daha milletine layık bir Meclis olduğunu göstermiştir. Unutulmamalıdır ki TBMM, Kurtuluş Savaşı’nı yöneten, Türkiye’nin demokrasiye geçişini gerçekleştiren, demokratik parlamenter sistemi yıllar içinde geliştirmiş, bir milleti yokluk ve yoksulluktan alıp muasır medeniyet seviyesine çıkarmanın mücadelesini vermiş bir meclistir. Meclisimiz tek yürek, tek vücut olarak büyük bir cesaretle darbeye karşı haysiyetli bir duruş sergilemiştir. Darbecilere gereken cevabı, dünyaya da gereken mesajı vermiştir...”¹⁷

Saatler 20:50’yi gösterdiğinde ise Akıncı 4. Ana Jet Üssünde darbeye karşı yürütülen operasyon sona ermiş ve Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Galip Mendi kurtarılmıştır¹⁸.

16 <https://www.youtube.com/watch?v=L0Gdi4xg8-s> (Erişim Tarihi: 18.11.2019).

17 <https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/darbe-karsiti-ortak-metin-okunuyor-1317522/> (Erişim Tarihi: 22.11.2019).

18 https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf (Erişim Tarihi: 2.12.2019).

Sonuç

12 Eylül 1980 askeri darbesinin ardından 36 yıl sonra girişilen bu kalkışmanın bilançosu hayli ağır olmuştur. FETÖ mensubu bazı general ve askerlerin hain darbe girişimi, halkın demokrasiye sahip çıkması ve TSK içerisinde de yeteri kadar destek sağlanamaması nedeniyle başarısız olmuştur. 15 Temmuz mücadelesi esnasında, en genci 15 yaşında olmak üzere 250 kişi hayatını kaybederken iki binin üzerinde kişi de yaralanmıştır. Tüm yurttan yaklaşık olarak 22 saatte kontrol altına alınan bu darbe girişimi, özellikle ülkenin resmi kurum ve kuruluşlarının yoğun bulunduğu Ankara ve İstanbul'da daha çok etkisini göstermiştir; ancak darbe girişimine yönelik hareketler sadece bu iki büyük il ile sınırlı kalmamıştır. Adana, Bitlis, Denizli, Kars, Kocaeli, Malatya, Muğla, Mersin, Sakarya, Şırnak gibi ülkenin çeşitli illerinde de hareketli saatler yaşanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri olan Fahri Kasırga'nın yanı sıra Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın da aralarında bulunduğu birçok komutan darbecilerce alıkonulmuş; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a suikast girişiminde bulunulmuş, alçak uçuş yapan savaş uçakları TBMM, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, Emniyet Müdürlüğü ve Türksat'ı bombalamışlardır. Darbeciler, güvenlik güçlerine ve sokaklara akın eden sivil vatandaşlara karşı devletin uçaklarını, tanklarını, helikopterlerini, silahlarını kullanarak saldırılar gerçekleştirmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde kara bir leke olarak anılacak olan darbe girişiminde, TSK'ye sızmış FETÖ mensubu ve bu örgütün çalışmalarını destekleyen 8 bini aşkın askeri personel yer almış; kalkışma esnasında darbeciler tarafından savaş uçakları da dâhil olmak üzere 35 uçak, 3 gemi, 37 helikopter, 74'ü tank olmak üzere 246 zırhlı araç ve 4 bine yakın hafif silah kullanılmıştır¹⁹.

19 <http://www.milliyet.com.tr/gundem/diyarbakirdaki-darbe-girisimi-davasinin-gereklilik-karari-aciklandi-2860967> (Erişim Tarihi: 2.12.2019).

KAYNAKÇA

İnternet Kaynakları

<http://www.milliyet.com.tr/gundem/darbenin-adini-harekat-yildirim-koymuslar-2279472> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

<https://www.internethaber.com/asker-istanbulda-kopruleri-trafige-kapatti-1610967h.htm> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

<https://www.sabah.com.tr/onbes-temmuz-ihaneti/2019/07/15/dakika-dakika-15-temmuz-darbe-girisimi> (Erişim Tarihi: 10.11.2019).

<https://www.haberler.com/cinnetin-perde-arkasi-8615379-haberi/>
(Erişim Tarihi: 2.11.2019).

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/11/01/istanbul-emniyet-muduru-15-temmuz-gecesini-anlatti> (Erişim Tarihi: 2.11.2019).

<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/genelkurmay-giden-butun-yollar-kesildi-141946h.htm> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

<https://www.milligazete.com.tr/haber/2859893/yildirimdandan-bir-daha-darbe-olur-mu-sorusuna-dikkat-ceken-cevap> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

<https://www.cnnturk.com/video/turkiye/binali-yildirim-15-temmuz-gecesi-yaptigi-konusma> (Erişim Tarihi: 4.11.2019).

https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf
(Erişim Tarihi: 2.12.2019)

<https://t24.com.tr/haber/mit-mustesarliginin-bulundugu-yenimahallede-helikopterden-ates-acildi,350142> (Erişim Tarihi: 6.11.2019).

CNN Türk, Canlı Yayın (Yayın Tarihi: 16 Temmuz 2016).

<https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/turkiye-15-temmuz-ihanetini-sabahtan-okudu/23> (Erişim Tarihi: 13.11.2019).

<https://www.haberturk.com/gundem/haber/1509108-fetonun-15-temmuz-2016-tarihli-darbe-girisimi> (Erişim Tarihi: 13.11.2019).

<https://www.youtube.com/watch?v=L0Gdi4xg8-s> (Erişim Tarihi: 18.11.2019)

<https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/darbe-karsiti-ortak-metin-okunuyor-1317522/>

(Erişim Tarihi: 22.11.2019).

<http://www.milliyet.com.tr/gundem/diyarbakirdaki-darbe-girisimi-davasinin-gerekceli-karari-aciklandi-2860967> (Erişim Tarihi: 2.12.2019).

**BİR GRUP ASKER
DARBE YAPMAK İSTEDİ
HALK İZİN VERMEDİ**

Türkiye'yi ve insanları çok seviyoruz

POSTA

TÜRKİYE'NİN EN SEVİLEN GAZETESİ

16 TEMMUZ 2016 ÇARŞAMBA 16 HİR GÜN 75 KURUŞ (Kıbrıs'ta 15 TL)

YAŞASIN DEMOKRASİ

KÖPRÜLERİ İSGAL ETTİLER

Türkiye'de 22-28 Ağustos 2016'da Etiler Köprüsü'nün inşaatı bir grup asker tarafından kesildi. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

BAŞBAKAN: BU BİR KALKIŞIMA

Başbakan Erdoğan, "Bu bir kalkışma değil, bir darbe girişimidir. Bu darbe girişimi, Türkiye'nin demokrasiye olan inancını zedelemeye çalışmaktadır. Biz bu darbe girişimini şiddetle kınıyoruz ve halkın desteğini bekliyoruz."

ERDOĞAN CNN'İN YAYININDA

Erdoğan, CNN'de yayınladığı konuşmada, "Bu darbe girişimi, Türkiye'nin demokrasiye olan inancını zedelemeye çalışmaktadır. Biz bu darbe girişimini şiddetle kınıyoruz ve halkın desteğini bekliyoruz."

HALK SOKAKLARA DÖKÜLDÜ

Halk sokaklara döküldü. İnsanlar, "Yaşasın Demokrasi" sloganıyla sokakları doldurdu. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

Darbeciler Doğan Medya Center'ı bastı

Darbeciler Doğan Medya Center'ı bastı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

EMNİYETTE YANGIN

Emniyette yangın çıktı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

MECLİS'E BOMBA ATILAR

Meclis'e bomba atıldı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

17 POLİS ŞEHİT

17 polis şehit oldu. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

Genelkurmay Başkanı operasyonla kurtarıldı

Genelkurmay Başkanı operasyonla kurtarıldı. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

AK Parti'nin isim babası reklamcı Erol Olçak ve oğlu köprüde öldü

AK Parti'nin isim babası reklamcı Erol Olçak ve oğlu köprüde öldü. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

SARAY'DA GÖZALTİ

Saray'da gözalti. Ankaralı askerler köprüye girmeye çalıştı.

Türkiye'nin en iyi gazetesi

SABAH EKLER

16 TEMMUZ 2016 CUMARTESİ www.sabah.com.tr BEŞ GAZETE 1 TL

TSK'DAKİ BİR GRUP HAININ GİRİŞİMİ HALKTAN DÖNDÜ

EDİRNE'DEN KARS'A BUTUN TÜRKİYE DEMOKRASİ İÇİN AYAKLANDI

FETÖ'CÜ DARBEBEYEMİLLİ İRADE TOKADI

Ordu içindeki küçük bir FETÖ cuntasının alçakça darbe girişimine milli iradeden ağır tokat geldi. Tüm yurttta sokağa çıkan vatandaşlar güçlü bir şekilde demokrasiye sahip çıktı

HALK TANKLARIN ÜZERİNE ÇIKTI

FETÖ'nün alçak girişimi üzerine tüm Türkiye'de vatandaşlar sokaklara çıktılar. Yorum Cadde'sindeki Emniyet binasının önüne gelen tankların üzerine çıkan halk "İstikbal bizlara" sloganlarıyla atılan tanklar bölgeden ayrılmaya başladı.

GEREKLİ CEZAYI ALACAKLAR

Bugünkü bu girişim Silahlı Kuvvetlerimizin içerisindeki bir azınlığın ne yazık ki kalkışma hareketidir ve bu mülum yapıya ait. Paralel Yapılanmanın teşvik ettiği, istikbal olarak sınırlarını kullanarak bir harekettir. Ülkemizin birliği ve beraberliğine yönelik bu harekete karşı inanıyorum ki milletçe vereceğimiz güçlü bir cevapla bunlar gerekli olan cezayı alacaklardır.

FETÖ TAMAMEN TEMİZLENECEK

Bunlar darbe marbe yapamazlar. Silahlı kuvvetlerimizin o temiz yapısının içinde böyle bir azınlık olduğu ortaya çıktı. Bunlar bu operasyondan sonra tamamen temizlenecek. Ben bu ülkenin başkomutanıyım. Demokrasiye inanan tüm halkımı meydanlara davet ediyorum. Ben de meydanlarda olacağım. Yargı gerekli cezaları atması vaziyettedir. 16-17 DE

PARLAMENTO DEMOKRASİYE SAHİP ÇIKTI

Alçak darbe girişimine karşı Parlamento tek yürek oldu. İktidar ve muhalefet liderleri FETÖ'cü darbe girişimine karşı milletin ve devletin yanında olduklarını söylediler.

HAIN girişime siyasetin tepkisi de sert oldu. Başbakan Binali Yıldırım "Askerin içinde bir grup kalkışma içindedir. Demokrasi den başka taviz verilmeyecektir. Milletimiz demokrasiye sahip çıkacaktır. Bunu yapanlar en ağır bedeli ödeyeceklerdir. Üçüncü ölüm dahi olsa demokrasiye sahip çıkacağız" dedi.

MUHALEFET parti liderleri de FETÖ'cü cuntanın girişimine karşı demokrasinin yanında yer aldı. MHP lideri Devlet Bahçeli, Başbakan Binali Yıldırım'ı arayarak demokrasinin yanında olduğunu söyledi. CHP lideri Kılıçdaroğlu da "Darbelere den bu ülkenin çanı çok yandı. Demokrasiyi savunuyoruz" açıklaması yaptı. 16-17 DE

ABALET SAKINIZ BİZE DEDİ:
İKTİDARA SAPKASINI ALIP KACACAK BİR HÜKÜMET YOK

MİLLİ GAYRINHA BAKAN DEDİ:
DEMOKRASİYE SAHİP ÇIKACAĞIZ. KİMSEYE BOYUN EGMEYECEĞİZ

AK BAKAN BİREZ ÇELİK:
MİLLETİMİZİN EMANETİNE SAHİP ÇIKACAĞIZ

İNGİLİZLERİ SAKINIZ ÇARŞIĞIZ:
HİÇBİR GÜC BİZİ KUTLU YOLCULUKTAN ALIKOYAMAZ

1. BİRİNİ KUMUTANLIK DEDİ, BİRİNİ DUNBİLE:
TSK'NİN DESTEKLEMEDİĞİ BİR HAREKET TEDBİRLERİMİZİ ALDIK

TSK İÇİNDE BİR GRUP DARBE GİRİŞİMİNDE BULUNDU

OLAĞANÜSTÜ

GECE

Ankara'da jetler uçtu. İstanbul'da tanklar havaalanı ve köprüleri kapattı. Genelkurmay, MIT ve Ankara Emniyet'i çatışmalar yaşandı

TBMM'YE BOMBA
22.30'da başlayan olağan gece boyu devamsı, TBMM Akademi, MIT Terörle Mücadele Akademisi, Beştepe'de Cumhurbaşkanlığı Külliyesi etrafında "akıllı kalkışma"ya giriş yapan grup tarafından yedi emniyetli silahlı saldırı yapıldı. Meclis'in iç bahçesinde 3 el silahlı saldırı yaşandı. Ankara Emniyet Müdürlüğü ekipleri silahlı saldırıya ilişkin soruşturma başlattı. TBMM'ye bomba atıldı, yaralanmalar var.

SİKORSKY DÜŞÜRÜLDÜ
Ayrı saatlerde İstanbul'da da köprüler ve Yeşilköy Havalimanı akşam saatlerinden kapatıldı. İstanbul Valiliği'ne asker girdi. Vatandaşlar tarafından İstanbul Emniyet Müdürlüğü binasının önünde askerler tarafından tutuldu. F-16'ların darbe girişimi yapmalarını engellemek için Sikorsky helikopteri düşürüldü. MİT ve Emniyet'in koordinatörleri Meclis'e, vatandaşlar meydanlara çıktı.

GÖLBAŞI'NDA 17 ŞEHİT ANKARA VE İSTANBUL'DA ÇOK SAYIDA ÖLÜ VE YARALI

www.milliyet.com.tr
16 Temmuz 2016, Cumartesi 1 TL
KKTC satış fiyatı 2.5 TL

Demokrasinin yanındayız

Türkiye dün bir kez daha askeri darbe girişimiyle karşı karşıya kaldı. Askeri darbelerle asker keskinleşiyor. Adanmış bir Türk halkı demokrasiyi destekliyor. Adanmış bir Türk halkı demokrasiyi savunuyor. Adanmış bir Türk halkı demokrasiyi savunuyor.

Cumhurbaşkanı halkı meydanlara çağırdı

Darbeciler BAŞARILI OLAMAZ

Kalkışmaya izin veremeyeceğiz

Başbakan Yıldırım, "Belli ki emir komuta zinciri olmadan asker hareketlenemez. Başbakan Yıldırım'ın emri olmadan asker hareketlenemez. Başbakan Yıldırım'ın emri olmadan asker hareketlenemez."

BİLDİRİ

Darbe girişiminde bulunan askerlerin 22.30'ta yaptığı konuşma, "Türk Silahlı Kuvvetleri, anayasal düzenin, demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerinin koruyucusu ve savunucusudur. Darbe girişiminden yepyeni hüküm bilmeyiz, bizden başka düzenin beklenmesini istemeyiz. Türkiye'nin geleceği için demokrasiyi savunacağız. Tüm dünya devletleri de iyi düşünmelidir. Devletin devamlığına zarar vermemiz esastır" denildi. Ardından Milli Savunma Bakanı Filiz Tok TBT ekibinden yayınlanan bildiriye ilgisizlik, "Bu bir korsan bildiri" oldu.

DEMOKRASİ İLELEBET

Demokrasiyi Türkiye Cumhuriyeti'nin başı badeleştirmeye razı değil. Ebediyete kadar barışçıl olacaktır. - ÖZGÜR ÇEVREK

Kabul edilemez

Başbakanın kınayıcılarından yapılan açıklamaya göre MHP'liler Başbakan Yıldırım'ı arızlı Devlet Başkanı olarak kabul edilemez. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yanında olduklarını kaydedildi.

ANKARA VE İSTANBUL'DA GECE EZAN VE SELA

REKLAMCI OLÇAK OĞLUYLA ÖLÜ

ASKERLER CNN TÜRK YAYININI KESTİ

2222 0340-0910
977524097004